

Правове регулювання обміну інформацією в діяльності міжнародних організацій системи ООН

Ігор Забара

В статті розглядаються питання правового регулювання обміну інформацією в діяльності міжнародних організацій системи ООН. Автор досліджує питання становлення і розвитку, принципи та особливості обміну інформацією між міжнародними організаціями.

The article deals with the legal regulation of information sharing in the activities of international organizations of the UN system.

The author explores the question of growth and development, the principles and characteristics of information exchange between organizations.

Одним із найважливіших аспектів міжнародної інформаційної діяльності суб'єктів міжнародного права є участь у міжнародному інформаційному обміні.

Значне місце, поряд із міждержавним обміном інформацією, посідають відносини з обміну інформацією між міжнародними організаціями. Їх особливості викликають науковий і практичний інтерес. Саме тому актуальності набуває розгляд питань, пов'язаних із міжнародно-правовим регулюванням обмінів інформацією, зокрема з позицій як формування і розвитку міжнародно-правових основ обміну інформацією, так і сучасного бачення розвитку їх міжнародно-правового регулювання.

Властиві для початкового періоду розвитку міжнародних організацій епізодичність і спорадичність у міжнародно-правовому регулюванні обміну інформацією, з часом були змінені на стійкі і тривалі відносини і виокремили обмін інформацією в самостійний напрям регулювання міжнародних інформаційних відносин. Цьому сприяли кілька факторів, серед яких виокремлюються два – зростання кількості міжнародних організацій і підвищення ролі та значення інформації у міжнародних відносинах. Це мало наслідком формування спеціальних принципів і норм, покликаних врегулювати ці відносини. Забезпечення можливості розширення міжнародних обмінів інформацією, заснованих на дотриманні основних принципів міжнародного права, постало першочерговою задачею.

Варто зазначити, що перші доктринальні дослідження, пов'язані із міжнародно-правовим регулюванням обміну інформацією, було розпочато у сімдесяті роки двадцятого сторіччя. Превалювали питання міждержавних обмінів інформацією. З часом, поява нових концепцій розвитку міжнародних інформаційних відносин посилила увагу до міжнародно-правового регулювання обміну інформацією як з практичної, так і теоретичної точок зору. Окремі питання обміну інформацією почали дедалі частіше розглядатися з позицій вирішення окремих практичних питань в рамках міжнародних організацій. Питання обміну інформацією між міжнародними організаціями тривалий час розглядались в комплексі взаємовідносин міжнародних організацій в галузі права міжнародних організацій.

Серед представників доктрини значна увага проблемам міжнародно-правового регулювання обміну інформацією була приділена в роботах Ю.М. Колосова, О.М. Овсюка, І.І. Мисика, О.В. Собакиної, О.В. Єрмішиної, І.Н. Грязіна, О.Г. Дніпровського, В.П. Талімончик, В.В. Єрмакової¹ та інших. Окремі аспекти міжнародного обміну інформацією досліджували Ю.Б. Кашлев, Г.М. Вачнадзе, В. Нелепін, М. Усубян². Серед розглянутих авторами були теоретичні питання щодо

ЗАБАРА Ігор Миколайович,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

міжнародно-правових проблем обміну інформацією та обміну інформатикою, формування міжнародно-правових норм міжнародного обміну інформацією, регулювання участі транснаціональних корпорацій у міжнародному обміні інформацією. Певною мірою були дослідженні питання ролі ООН у формуванні норм міжнародного обміну інформацією та участі окремих міжнародних організацій у регулюванні міжнародного обміну інформацією. Питання обміну інформацією в контексті діяльності міжнародних організацій були започатковані О.О. Шибаєвою, Г.І. Морозовим, Є.С. Пчелінцевим, М. Поточним. Проте, комплексного дослідження міжнародно-правового регулювання обміну інформацією між міжнародними організаціями не здійснювалось.

Дослідження інституту міжнародного обміну інформацією, протягом останніх десятиліть, на відміну від інших видів інформаційної діяльності мали вибірковий характер. Сучасні дослідження в галузі міжнародних обмінів інформацією переважно зосереджуються на питаннях «транскордонної передачі даних», розглядаючи їх, головним чином, з позицій передачі персональних даних.

В той же час, одним з недосліджених в міжнародному інформаційному праві залишається питання обміну інформацією між міжнародними організаціями. Це питання практично не розглядалось ні в іноземній, ні у вітчизняній доктрині міжнародного права. Між тим міжнародний обмін інформацією представляє одну з форм міжнародного співробітництва, має достатній обсяг правового матеріалу і викликає не тільки теоретичний, але й практичний інтерес.

Метою статті є дослідження міжнародно-правового регулювання інституту обміну інформацією у відносинах між організаціями системи ООН. У зв'язку з цим вартим розгляду постають питання щодо становлення і розвитку міжнародно-правового регулювання обміну інформацією між міжнародними організаціями, його принципів, умов і перспектив розвитку.

Відомо, що обмін інформацією між міжнародними організаціями відбувається досить тривалий час. Договірній практиці відомі угоди міжнародних організацій між собою³, в яких питання обміну інформацією відіграють важливу і суттєву роль. Прикладами можуть бути угоди між ООН та міжнародними міжурядовими організаціями; угоди спеціалізованих установ між собою та з іншими міжнародними міжурядовими організаціями, угоди між міжнародними міжурядовими організаціями тощо.

В цій статті розглядаються питання міжнародно-правового регулювання обмінів інформацією між організаціями системи ООН. З огляду на це, варто відмітити наступне.

Розвиток міжнародно-правового регулювання обміну інформацією між міжнародними організаціями пов'язано із створенням міжнародних організацій системи ООН в другій половині сорокових років двадцятого сторіччя. Початок такої практики пов'язано з укладенням міжнародних угод ООН із своїми спеціалізованими установами⁴ – МОП (1946 р.)⁵, ФАО (1946 р.)⁶, ЮНЕСКО (1946 р.)⁷, ІКАО (1946 р.)⁸, ВООЗ (1947 р.)⁹, МВФ (1947 р.)¹⁰, МБРР (1947 р.)¹¹, МСЕ (1947 р.)¹², ВПС (1947 р.)¹³, ММКО (1948 р.)¹⁴, МФК (1957 р.)¹⁵, ВМО (1957 р.)¹⁶, МАР (1961 р.)¹⁷, ВОІВ (1974 р.)¹⁸, МФСР (1977 р.)¹⁹, ЮНІДО (1985 р.)²⁰, ЮНВТО (2003 р.), а також МАГАТЕ.

В доктрині зазначалось, що для «взаємовідносин ООН зі спеціалізованими установами особливе значення мають угоди про співробітництво ООН з ними. Предметом угод є умови, на яких спеціалізовані установи вступають у зв'язок з ООН»²¹. Привертає увагу те, що питання міжнародно-правового регулювання обміну інформацією містяться саме в цих договорах, які встановлюють правові основи взаємовідносин міжнародних організацій.

Варто зазначити, що стійкі зв'язки між першими постійними міжнародними організаціями, до числа яких належать попередники спеціалізованих установ – міжнародні адміністративні союзи, були відсутні. Ліга Націй, незважаючи на спроби, не змогла встановити систематичних зв'язків, оскільки ст. 24 Статуту Ліги Націй не містила чітких положень щодо кола міжнародних організацій та характеру можливих відносин між ними. І питання обміну інформацією не було врегульовано.

З прийняттям Статуту ООН були визначені правові підстави взаємовідносин ООН і міжнародних організацій. Включення питань про обмін інформацією в угоди між ООН і спеціалізованими організаціями стало необхідною умовою для їх взаємовідносин. При цьому, склалися і спеціальні принципи взаємовідносин міжнародних організацій, які вплинули і на характер обміну інформацією – принципи співробітництва і координації.

Принцип співробітництва, як договірна норма права міжнародних організацій, закріплено в угодах спеціалізованих установ як з ООН, так і в угодах між самими спеціалізованими установами. Його «головне призначення – регулювати відносини спеціалізованих установ з іншими міжнародними організаціями, що входять до складу ООН. Його основний зміст складають такі елементи як рівноправність, взаємність прав і обов'язків сторін, що домовляються»²². В доктрині зазначалось, що

саме ці елементи і визначають усі організаційні форми співробітництва, серед яких особливе місце посідає обмін інформацією²³.

До зазначеного варто додати, що «принцип координації, як договірна норма права міжнародних організацій, в свою чергу, базується не на рівності прав і обов'язків координуючої та координуваних організацій, а на відповідних зобов'язаннях таких організацій щодо координуючої»²⁴. Основне призначення принципу – постійне і своєчасне надання ООН інформації («рекомендацій») щодо політики і діяльності міжнародних організацій. За допомогою координації забезпечується керівництво ООН діяльністю спеціалізованих установ²⁵. Ця обставина не позбавляє спеціалізовані установи функціональної незалежності, вони є самостійними міжнародними організаціями. Основний зміст принципу координації, поряд з іншими формами співробітництва організацій, полягає в обміні інформацією²⁶.

Отже, така форма співробітництва, як обмін інформацією, є характерною рисою взаємовідносин міжнародних організацій, виступає необхідним елементом угод ООН зі спеціалізованими установами і, що суттєво, має значний вплив на зміст цієї категорії міжнародних угод.

Варто додати, що положеннями угод між ООН зі спеціалізованими установами передбачається ціла низка питань щодо обміну інформацією. При цьому, як зауважує О.А. Шибаєва, «єдиної типової угоди немає. Незважаючи на значну схожість угод, багато з них має свої особливості, що пояснюються різницею цілей і задач, що стоять перед спеціалізованими установами ООН»²⁷.

Разом з тим, необхідно зазначити, що питання обміну інформацією в цих угодах спрямовані на реалізацію однієї мети – погодження і проведення спільної політики і діяльності ООН та її спеціалізованих установ. Зазвичай вони включають: порядок обміну інформацією, умови обміну інформацією, правовий режим інформації, умови надання інформації окремим уповноваженим органам ООН.

Порядок обміну інформацією, у відповідності з положеннями угод, передбачає послідовність дій щодо взаємного надання інформації про поточну і перспективну діяльність організацій для наступної розробки і реалізації спільної політики у відповідності із задачами, визначеними статутами організацій²⁸.

Об'єктом обміну виступає інформація про нинішню і заплановану спільну діяльність організацій (ООН), а також інформація фінансового (МВФ, МБРР, МФК, МАР, БАГІ, МФСР), економічного (ЮНІДО, ФАО), технічного (МСЕ, ІКАО, ІМО, ВПС, ВМО), соціального (МОП, ВООЗ) і гуманітарного (ЮНЕСКО, ВОІВ) змісту.

Правовий режим інформації визначає умови доступу і поширення інформації, отриманої шляхом міжнародного обміну у відношенні як між організаціями, так і до третіх осіб. Інформація, отримана шляхом обміну між міжнародними організаціями, може мати різний міжнародно-правовий режим (обмежена для використання (таємна, конфіденційна), призначена для вільного обігу тощо).

Умови обміну інформацією, у відповідності з положеннями угод, передбачають низку спеціальних вимог щодо забезпечення повної і швидкої взаємної передачі інформації, даних, відомостей і повідомлень між організаціями, а також додаткові вимоги щодо встановлення обмежень на доступ третіх осіб до інформації і документів.

Особливістю угод між ООН і спеціалізованими установами є те, що вони містять *умови надання інформації окремим уповноваженим органам ООН*. Зокрема, Економічній і Соціальній Раді (ЕКОСОР)²⁹, Міжнародному Суду³⁰ та іншим³¹. Це пояснюється необхідністю координації практичної діяльності спеціалізованих установ, Генеральної Асамблеї ООН і держав-членів ООН з боку ЕКОСОР, що передбачено Статутом ООН³². Варто врахувати, що зазначені угоди, як правило, містять і положення про інформування ЕКОСОР щодо характеру і обсягу усіх офіційних угод, які укладаються спеціалізованими установами як з іншими спеціалізованими установами, так і з міжурядовими організаціями³³. Такий договірний порядок взаємовідносин пояснюється особливостями формування політики ООН в області співробітництва і координації діяльності спеціалізованих установ, що безумовно позначається на вирішенні практичних питань.

Не меншу важливу роль питання обміну інформацією відіграють і у відносинах між спеціалізованими установами.

Утворюючи систему універсальних міжнародних організацій, що координується ООН, маючи широку компетенцію, спеціалізовані установи сприяють комплексному розв'язанню багатьох глобальних проблем сучасності. Здійснення двостороннього обміну інформацією дозволяє їм оперативно реагувати на події, що відбуваються в світі.

При цьому варто зауважити, що характер відносин між спеціалізованими установами визначається задачами, що постають перед ними в сфері розвитку міжнародного фінансового-економічного, науково-технічного, гуманітарного співробітництва і які суттєвим чином впливають на цілі двостороннього співробітництва організацій.

Відносини спеціалізованих установ між собою будуються на прагматичній і комплексній основі³⁴. В якості прикладу можна назвати угоди, укладені МОП з ЮНЕСКО (1947 р.)³⁵, ВООЗ (1948 р.)³⁶, ІМО (1959 р.)³⁷, ЮНІДО (1987 р.)³⁸, де питання обміну інформацією займають одне з важливіших місць. В свою чергу, задачі, які постали перед низкою спеціалізованих установ, потребували, серед іншого, постійного взаємного надання і отримання інформації з ВООЗ, що і сприяло укладенню угод між ними: ВООЗ із ФАО (1948 р.)³⁹, ЮНЕСКО (1948 р.)⁴⁰, МФСР (1980 р.)⁴¹, ЮНІДО (1989 р.)⁴², ВПС (1999 р.)⁴³. Отримання необхідної метеорологічної інформації стало однією з підстав для укладення угод низкою організацій із ВМО – ВООЗ (1952 р.), ФАО (1952 р.), ІКАО (1954 р.), ЮНЕСКО (1954 р.), МСЭ (1960 р.), ІМО (1960 р.), МФСР (1981 р.). Актуальними для спеціалізованих установ стали питання щодо обмінів інформацією з МАГАТЕ, які знайшли втілення в угодах між МАГАТЕ і ЮНЕСКО (1958 р.), МОП (1959 р.), ВООЗ (1959 р.), ВМО (1959 р.), ІКАО (1959 р.), ФАО (1959 р.)⁴⁴.

Варто відмітити, що аналогічна практика достатньо широко поширена і використовується всіма спеціалізованими установами.

Метою двосторонніх угод між спеціалізованими установами є планування і здійснення спільних програм, пов'язаних однорідною тематикою в сферах їх повноважень. Діяльність установ за окремими спільними програмами і проектами передбачає достатньо високий рівень обміну інформацією, чим власно і пояснюється наявність в двосторонніх договорах окремих положень про обмін інформацією.

Положення про обмін інформацією між спеціалізованими установами займають одне з ключових місць в двосторонніх угодах і передбачають взаємні зобов'язання сторін щодо наданні інформації.

Зобов'язання сторін щодо надання інформації, у відповідності із положеннями угод, визначають *порядок обміну інформацією* і, як правило, передбачають взаємне систематичне і докладне інформування одна одної щодо усіх майбутніх видів діяльності та усіх програмах робіт, які можуть мати взаємний інтерес. *Умови обміну інформацією* в цих угодах передбачають встановлення обмежень на доступ третіх осіб до інформації і документів.

Умови обміну (отримання і використання) статистичною інформацією, зазвичай визначаються окремими положеннями угод. Вони зобов'язують сторони ефективно використовувати інформацію як в області статистики, так і усіх статистичних проектів, з питань, що представляють загальний інтерес для організацій. Передбачається, що сторони повинні уникати дублювання в роботі зі збирання, систематизації та опублікування статистичних даних і повинні бути спрямовані на досягнення максимального співробітництва в області статистики із урядами окремих країн та іншими організаціями, від яких може поступати інформація⁴⁵.

Об'єктом обміну в цих угодах спеціалізованих установ виступає будь-яка інформація, яка представляє обопільний інтерес і сприяє розробці і виконанню спільних програм і проектів.

Правовий режим інформації у відносинах між спеціалізованими установами передбачає низку спеціальних вимог, що забезпечують дотримання правил поведінки із конфіденційними матеріалами, а також можливість введення необхідних обмежень до третіх осіб, в цілях збереження таємниці у відношенні конфіденційної інформації, якою обмінюються сторони. У питаннях надання спеціальної інформації, яка представляє інтерес для спеціалізованих установ, розголошення якої може потягнути небажані наслідки, угоди, як правило, передбачають попередні консультації на рівні вищих посадових осіб спеціалізованих установ⁴⁶.

Такими є правові підстави для двостороннього обміну інформацією.

Враховуючи на те, що одна з останніх угод була укладена 2003 року, можна констатувати, що на початок 21 сторіччя фактично склалася стійка система двосторонніх угод між міжнародними організаціями системи ООН, яка дозволяє за допомогою обміну інформацією координувати діяльність міжнародних організацій для розв'язання достатньо важливих і актуальних питань.

В контексті теми нашого дослідження варто зробити акцент на участі міжнародних організацій системи ООН у широкомасштабному обміні інформацією з проблемних питань, які спрямовані на побудову глобального інформаційного суспільства. На сучасному етапі в ній беруть участь ООН, МСЭ, ЮНЕСКО, ВТО, ВПС, ЮНІДО, ВООЗ, МОП, ІКАО, ВМО, ФАО.

Враховуючи специфіку статутних задач міжнародних організацій системи ООН, в числі напрямків міжнародного співробітництва з обміну інформацією виокремлюються питання пов'яза-

ні із формуванням основ глобального інформаційного суспільства та питання щодо перспективних напрямків використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Формування і розвиток основ глобального інформаційного суспільства в рамках міжнародних організацій системи ООН, визначених на Всесвітньому саміті з інформаційного суспільства, здійснюється за кількома напрямками.

Загальну координацію діяльності в питанні застосування ІКТ в цілях розвитку спільно здійснюють ООН та МСЕ. Поєднаними зусиллями МСЕ, ООН (ПРООН, Регіональних комісій ООН та ЮНКТАД) спрямовуються заходи щодо створення сприятливого середовища і досягнення максимальних переваг інформаційного суспільства в соціальній, економічній і екологічній сферах. Масштабність цих задач вимагає широкого обміну інформацією між ними. Для координації їх діяльності створено кілька робочих органів, серед яких - *Група ООН з інформаційного суспільства (UNGIS)*, *Робоча група з управління використанням Інтернет*, Форум з питань управління Інтернет. Питання щодо розвитку можливостей, необхідних для використання переваг інформаційного суспільства знаходяться в компетенції ООН (ПРООН, ЮНКТАД), ЮНЕСКО та МСЕ, які узгоджують відповідні заходи. Координація міжнародного і регіонального співробітництва з метою ліквідації розриву в цифрових технологіях і сприяння універсальному доступу до ІКТ покладена на ООН (Регіональні комісії ООН, ПРООН, ЕКОСОР), МСЕ та ЮНЕСКО. Задачі щодо розвитку інформаційної та комунікаційної інфраструктури, а також питання інформаційної безпеки покладено на МСЕ. Проблеми доступу до інформації та знань – на МСЕ та ЮНЕСКО. Актуальна теми щодо збереження культурної та мовної різноманітності, культурної самобутності, що визначена в якості необхідної умови розвитку інформаційного суспільства і розглядається як фактор сталого розвитку, покладено на ЮНЕСКО. Питання етичних аспектів інформаційного суспільства, заснованими на загальновизнаних цінностях, покладено на ЮНЕСКО і ООН (ЕКОСОР).

Перспективні напрямки використання ІКТ, які розглядаються в рамках міжнародних організацій системи ООН, охоплюють достатньо широкий спектр. Враховуючи на позитивні можливості використання ІКТ в державному управлінні, комерційній діяльності, освіті, охороні здоров'я, зайнятості, навколишньому середовищі, сільському господарстві та науці, низка організацій має за мету вирішення задач їх застосування в цих сферах. З цією метою співробітництво і координацію діяльності в проекті «Електронне державне управління» спільно здійснюють ООН і МСЕ, «Електронний бізнес» - ВТО, ООН (ЮНКТАД), МСЕ, ЮНІДО, «Електронне навчання» - ЮНЕСКО, МСЕ, ЮНІДО, «Електронна охорона здоров'я» - ВООЗ і МСЕ, «Електронна зайнятість» - МОП і МСЕ, «Електронна охорона навколишнього середовища» - ВООЗ, ВМО, ЮНЕП, ООН (ООН Хабітат), МСЕ, ІКАО, «Електронне сільське господарство» - ФАО і МСЕ, «Електронна наукова діяльність» - ЮНЕСКО, МСЕ, ЮНКТАД. Зрозуміло, що в цих умовах питання обміну інформацією набуває вагомого значення. Сьогодні ця форма співробітництва виступає в якості суттєвого додаткового фактору розвитку міжнародних інформаційних відносин.

Таким чином, розглянувши питання, пов'язані із становленням і розвитком міжнародно-правового регулювання обміну інформацією в діяльності міжнародних організацій системи ООН, можна зазначити наступне:

- формування міжнародно-правових засад обміну інформацією між міжнародними організаціями системи ООН відбувалось в період з другої половини 40-х років ХХ до початку ХХІ сторіччя;
- обмін інформацією між міжнародними організаціями передбачає взаємну передачу інформації на підставі принципів співробітництва і координації;
- положення щодо обміну інформацією закріплюються в двосторонніх договорах, які встановлюють правові основи взаємовідносин міжнародних організацій і передбачають мету, об'єкт, порядок і умови обміну інформацією, а також її правовий режим;
- спостерігається тенденція участі міжнародних організацій системи ООН у широкомасштабному обміні інформацією з проблемних питань, які спрямовані на побудову глобального інформаційного суспільства;
- обмін інформацією між міжнародними організаціями виступає в якості суттєвого додаткового фактору розвитку міжнародних інформаційних відносин.

¹ Колосов Ю.М. Массовая информация и международное право / Ю.М. Колосов – М., «Международ. отношения», 1974. – 168 с.; Овсяк О. Міжнародно-правові проблеми регулювання поширення інформації та обміну нею / О. Овсяк // Радянське право. – Київ, 1983. – №5 – С. 64–67; Мысык И.И. Международно-правовое регулирование отношений информационного обмена СССР с зарубежными странами: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / И.И. Мысык; АН УССР. Ин-т государства и права. Киев, 1987. – 19 с.; Мысык И.И. Некоторые проблемы международно-правового регулирования обмена информацией / И.И. Мысык // Вест. Киев. ун-та. Международ. отношения и междунар. право. – 1987. – Вып. 24. – С.74–78; Собакина Е.В. Международно-правовые проблемы международных обменов информатикой / Е.В. Собакина // Сов. государство и право. – 1987. – №4. – С. 77–81; Собакина Е.В. Роль ООН в формировании международно-правовых норм международного обмена информацией / Е.В. Собакина // 40-летие ООН: актуальные проблемы развития международного права и международных отношений. – М., 1988. – С. 26–37; Ермашина Е.В. Международный обмен информацией: правовые аспекты. / Е.В. Ермашина – М.: Междунар. отношения, 1988. – 144 с.; Грязин И.Н. О правовом режиме передачи машиночитаемой информации по международным сетям электросвязи / И.Н. Грязин // Учен. зап. Тарт. ун-та. – 1988. – Вып. 801. – С. 57–68; Днепровский А.Г. Правовые проблемы нового международного информационного порядка / А.Г. Днепровский – М.: Наука, 1989. – 142 с.; Талимончик В.П. Международно-правовое регулирование отношений информационного обмена / В.П. Талимончик. – СПб.: Издательство «Юридический центр-Пресс», 2011, - 382 с.; Ермакова В.В. Проблемы правового регулирования межгосударственного информационного обмена в СНГ / В.В. Ермакова // Информационное право. – 2011. – №4 (27). – С. 21-25.

² Вачнадзе Г.Н., Кашлев Ю.Б. Международный обмен информацией: Его сторонники и противники / Г.Н. Вачнадзе, Ю.Б. Кашлев. - 2-е изд., доп. – Тбилиси: Сабчота Сакартвело, 1980. – 387 с.; Нелепин В. К вопросу о правовой охране информационного обмена [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.russianlaw.net/law/netlaw/articles/paper07.htm>; Усубян М. Правовая охрана персональных данных и свобода трансграничных информационных обменов [Электронный ресурс] / – Режим доступа: http://www.russianlaw.net/law/civil_rights/pd/paper09/.

³ На думку І.І. Лукашука, значна питома вага таких норм складає «характерну рису міжнародно-правового регулювання» Лукашук І.І. Международно-правовое регулирование международных отношений. М.: Междунар. отношения, 1975. С. 145.

⁴ Угодами між ООН і спеціалізованими установами, практика укладення яких почалася з 1946 року, пере-дбається визнання відповідної міжнародної органі-

зації в якості спеціалізованої установи ООН, взаємне представництво на конференціях і комітетах, обмін інформацією та документами, спільні бюджетні та фінансові заходи, співробітництво з інших питань (персоналу, статистики тощо).

⁵ Соглашение между Организацией Объединенных Наций и Международной организацией труда от 30 мая 1946 г. (вступило в силу 14 декабря 1946 г.).

⁶ Соглашения между Организацией Объединенных Наций и Продовольственной и сельскохозяйственной организацией Объединенных Наций (вступило в силу 14 декабря 1946 г.).

⁷ Соглашения между Организацией Объединенных Наций и Организацией Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры 1946 года (утверждено 6 декабря 1946 г. Генеральной конференцией МОТ и 14 декабря 1946 г. ГА ООН; вступило в силу 14 декабря 1946 г.).

⁸ Соглашения между Организацией Объединенных Наций и Международной организацией гражданской авиации (вступило в силу 14 декабря 1946 г.).

⁹ Соглашения между Организацией Объединенных Наций и Всемирной организацией здравоохранения (вступило в силу 15 ноября 1947 г.).

¹⁰ Соглашение между Организацией Объединенных Наций и Международным валютным фондом (утверждено МВФ 17 сентября 1947 г. и ГА ООН 15 ноября 1947 года; вступило в силу 15 ноября 1947 года).

¹¹ Соглашения между Организацией Объединенных Наций и Международным банком реконструкции и развития (вступило в силу 15 ноября 1947 г.).

¹² Соглашения между Организацией Объединенных Наций и Международным союзом электросвязи (вступило в силу 15 ноября 1947 г.).

¹³ Соглашения между Организацией Объединенных Наций и Всемирным почтовым союзом (принято ГА ООН 15 ноября 1947 г., вступило в силу 15 ноября 1948 г.).

¹⁴ Соглашения между Организацией Объединенных Наций и Межправительственной морской консультативной организацией (принято ГА ООН 18 ноября 1948 г., вступило в силу 13 января 1958 г.). В 1982 г. ММКО была переименована в Международную морскую организацию.

¹⁵ Соглашения между Организацией Объединенных Наций и Международной финансовой корпорацией (вступило в силу 20 февраля 1957 г.).

¹⁶ Соглашения между Организацией Объединенных Наций и Всемирной метеорологической организацией (1957 г.).

¹⁷ Соглашения между Организацией Объединенных Наций и Международной ассоциацией развития (вступило в силу 27 марта 1961 г.).

¹⁸ Соглашения между Организацией Объединенных Наций и Всемирной организацией интеллектуальной собственности от 17 декабря 1974 г.; Протокол о вступлении в силу был подписан 21 января 1975 г.

¹⁹ Соглашения между Организацией Объединенных Наций и Международным фондом сельскохозяйственного развития (вступило в силу 15 декабря 1977 г.).

²⁰ Соглашения между Организацией Объединенных Наций и Организацией Объединенных Наций по промышленному развитию (вступило в силу 17 декабря 1985 г.).

²¹ Е.А. Шибаева Взаимоотношения специализированных учреждений и ООН // Курс международного права. В 7 т. Т. 6. Отрасли международного права (И.Н. Арцибасов, И.И. Лукашук, Б.М. Ашавский и др.) – М.: Наука, 1992. – С. 120.

²² Там само, С.118.

²³ Там само, С.118.

²⁴ Там само, С.118.

²⁵ Пчелинцев Е.С. Экономическое сотрудничество в рамках ООН: цели, принципы и система органов // ООН и международное экономическое сотрудничество. М.: Мысль, 1970. С. 83-84.

²⁶ Е.А. Шибаева Там само, С.118.

²⁷ Е.А. Шибаева Там само, С.120-121.

²⁸ Для ООН – це задачі, визначені ст. 55 Статуту, для спеціалізованих установ – питання, пов'язані із статутними задачами, реалізація яких повинна проходити як з врахуванням інтересів координуючої організації (ООН), так і інших спеціалізованих установ;

²⁹ В якості прикладу: ст. ст 4, 7, 18 Угоди між Організацією Об'єднаних Націй і Організацією Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури 1946 р.;

³⁰ В якості прикладу: ст. 10 Угоди між Організацією Об'єднаних Націй і Організацією Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури 1946 р.;

³¹ Угоди передбачають надання інформації і Раді опіки, проте на цей час вона фактично втратила своє практичне значення;

³² Ст.ст. 63, 64, 70 Статуту ООН;

³³ В якості прикладу: ст. 18 Угоди між Організацією Об'єднаних Націй і Організацією Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури 1946 р.;

³⁴ Укладення угод між спеціалізованими установами розпочалося 1947 р. Двосторонні угоди передбачають взаємне визнання сфер компетенції, взаємне представництво, обмін інформацією, співробітництво з адміністративних питань;

³⁵ Agreement between the International Labour Organization and the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization 1947 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/leg/agreements/unesco.htm>.

³⁶ Agreement between the International Labour Organization and the World Health Organization 1948 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/leg/agreements/who.htm>.

³⁷ Agreement between the International Labour Organization and the Intergovernmental Maritime Consultative Organization 1959 (The Intergovernmental Maritime Consultative

Organization became the International Maritime Organization on 22 May 1982) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/leg/agreements/imo.htm>.

³⁸ Agreement between the International Labour Organization and the United Nations Industrial Development Organization 1987 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/leg/agreements/unido2.htm>.

³⁹ Agreement between the Food and Agriculture Organization of the United Nations and the World Health Organization 1948 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/agreements-with-other-inter-en.pdf>.

⁴⁰ Agreement between the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization and the World Health Organization 1948 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/agreements-with-other-inter-en.pdf>.

⁴¹ Agreement between the International Fund for Agricultural Development and the World Health Organization 1980 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/agreements-with-other-inter-en.pdf>.

⁴² Agreement between the United Nations Industrial Development Organisation and the World Health Organization 1989 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/agreements-with-other-inter-en.pdf>.

⁴³ Agreement between the World Health Organization and the Universal Postal Union 1999 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/agreements-with-other-inter-en.pdf>.

⁴⁴ Соглашение между Международным агентством по атомной энергии и Организацией Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры (1958 г.); Соглашение между Международным агентством по атомной энергии и Международной организацией труда (1959 г.), Соглашение между Международным агентством по атомной энергии и Всемирной организацией здравоохранения (1959 г.), Соглашение между Международным агентством по атомной энергии и Всемирной метеорологической организацией (1959 г.), Соглашение между Международным агентством по атомной энергии и Международной организацией гражданской авиации (1959 г.), Соглашение между Международным агентством по атомной энергии и Продовольственной и сельскохозяйственной организацией Объединенных Наций (1959 г.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.iaea.org/Publications/Documents/Infocircs/Other/Russian/infirc20_rus.pdf.

⁴⁵ Ст. 7 Соглашения о связи между Международным агентством по атомной энергии и Организацией Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры (1958 г.); Ст. 7 Соглашения о связи между Международным агентством по атомной энергии и Международной организацией труда (1959 г.);

Ст. 7 Соглашения о связи между Международным агентством по атомной энергии и Всемирной организацией здравоохранения (1959 г.).

⁴⁶ Ст. 3 Соглашения о связи между Международным агентством по атомной энергии и Организацией Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры (1958 г.); Ст. 3 Соглашения о связи между Международным агентством по атомной энергии и Международной организацией труда (1959 г.); Ст. 3 Соглашения о связи между Международным агентством по атомной энергии и Всемирной организацией здравоохранения (1959 г.); Ст. 3 Соглашения о

связи между Международным агентством по атомной энергии и Всемирной метеорологической организацией (1959 г.); Ст. 3 Соглашения о связи между Международным агентством по атомной энергии и Международной организацией гражданской авиации (1959 г.); Ст. 3 Соглашения о связи между Международным агентством по атомной энергии и Продовольственной и сельскохозяйственной организацией Объединенных Наций (1959 г.) [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.iaea.org/Publications/Documents/Infcircs/Others/Russian/infcirc20_rus.pdf.